Ενότητα 6. Επίθετο

§6.1. Εισαγωγικά

Το επίθετο συνοδεύει το ουσιαστικό και δηλώνει ιδιότητα, ποιότητα ή κάποιο χαρακτηριστικό, το οποίο σχετίζεται με ένα πρόσωπο, ένα αντικείμενο ή μια πράξη. Στη Ρωσική, όπως και στην Ελληνική, συμφωνεί πάντα με το ουσιαστικό ως προς το γένος, τον αριθμό και την πτώση. Για παράδειγμα, στην παρακάτω πρόταση τα επίθετα **зелёные, се́рый, бе́лый** συμφωνούν ως προς το γένος, τον αριθμό και την πτώση με το ουσιαστικό που προσδιορίζουν.

Παράδειγμα:

У моего́ кота́ зелён**ые** глаза́, се́р**ый** хвост и бе́л**ые** у́ши.

Ο γάτος μου έχει πράσινα μάτια, γκρι ουρά και άσπρα αυτιά.

Τα επίθετα:

- Απαντούν στις ερωτήσεις **како́й? кака́я? како́е? каку́е?** *(τι είδος;)* **чей? чья? чьё? чьи?** *(τίνος;)*
- Τα επίθετα της Ρωσικής διαθέτουν *πλήρη* και *σύντομη μορφή*. Η σύντομη μορφή απαντά μόνο ως κατηγορούμενο και δηλώνει την κατάσταση του υποκειμένου.

Παραδείγματα:

Я ем гото́вый торт.

Εγώ τρώω έτοιμη τούρτα.

Этот торт гото́в.

Αυτή η τούρτα είναι έτοιμη.

- Τα επίθετα δηλώνουν διάφορες ιδιότητες προσώπων ή αντικειμένων και, πιο συγκεκριμένα:
  - Μέγεθος, π.χ. **высо́кий дом** *ψηλό σπίτι,* **ма́ленький сад** *μικρός κήπος*
  - Χρώμα, π.χ. **бе́лый кот** *άσπρος γάτος,* **голубо́й шар** *γαλάζια μπάλα*
  - Υλικό, π.χ. **деревя́нный стул** *ξύλινη καρέκλα*
  - Κτήση, π.χ. **ма́мина су́мка** *τσάντα της μαμάς,* **ли́сий хвост** *ουρά της αλεπού*

- Χρόνο, π.χ. **ле́тний вечер** *καλοκαιρινή βραδιά,* **за́втрашний день** αυριανή μέρα
- Τόπο, π.χ. **морско́й берег** *όχθη της ακτής*, **после́дний этаж** *τελευταίος όροφος*
- Ιδιότητα χαρακτήρα, π.χ. **злой колду́н** *κακός μάγος*

- Τα επίθετα που δηλώνουν ιδιότητα ή χαρακτηριστικά γνωρίσματα μπορούν να έχουν συγκριτικό και υπερθετικό βαθμό.

Παραδείγματα:

Сало́ники ме́ньше Афи́н.
Η Θεσσαλονίκη είναι μικρότερη από την Αθήνα.
Афи́ны-са́мый большо́й го́род.
Η Αθήνα είναι η πιο μεγάλη πόλη.

§6.2. Κλίση επιθέτων

Στη ρωσική γλώσσα τα επίθετα κατηγοριοποιούνται σε ομάδες με βάση το είδος του τελικού συμφώνου του θέματός τους και με βάση την ύπαρξη ή μη τόνου στην κατάληξη που παίρνουν.

ΟΜΑΔΑ ΕΠΙΘΕΤΩΝ 1Α: ΤΟ ΘΕΜΑ ΛΗΓΕΙ ΣΕ ΣΚΛΗΡΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ (ΜΗ ΤΟΝΙΣΜΕΝΗ ΚΑΤΑΛΗΞΗ)

но́вый *νέος*

	Ενικός αριθμός			Πληθυντικός αριθμός
	Αρσενικό	**Θηλυκό**	**Ουδέτερο**	
Ονομ.	но́вый	но́вая	но́вое	но́вые
Γεν.	но́вого	но́вой	но́вого	но́вых
Δοτ.	но́вому	но́вой	но́вому	но́вым
Αιτ.	но́вого/ но́вый[1]	но́вую	но́вое	но́вых / но́вые

[1] Σύμφωνα με τον κανόνα σχηματισμού της αιτιατικής πτώσης ουσιαστικών, οι καταλήξεις των ουσιαστικών και αντίστοιχα και των επιθέτων μπορούν να είναι είτε αυτές της ονομαστικής (για άψυχα ουσιαστικά) είτε αυτές της γενικής (για έμψυχα ουσιαστικά). Π.χ.

Οργ.	но́вым	но́вой	но́вым	но́выми
Προθ.	о но́вом	о но́вой	о но́вом	о но́вых

Πίνακας 6.1. Επίθετα ομάδας 1α

ΟΜΑΔΑ ΕΠΙΘΕΤΩΝ 1Β: ΤΟ ΘΕΜΑ ΛΗΓΕΙ ΣΕ ΣΚΛΗΡΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ (ΤΟΝΙΣΜΕΝΗ ΚΑΤΑΛΗΞΗ)

молодо́й *άρρωστος*

	Ενικός αριθμός			**Πληθυντικός αριθμός**
	Αρσενικό	**Θηλυκό**	**Ουδέτερο**	
Ονομ.	молодо́й	молода́я	молодо́е	молоды́е
Γεν.	молодо́го	молодо́й	молодо́го	молоды́х
Δοτ.	молодо́му	молодо́й	молодо́му	молоды́м
Αιτ.	молодо́го / молодо́й	молоду́ю	молодо́е	молоды́х /молоды́е
Οργ.	молоды́м	молодо́й	молоды́м	молоды́ми
Προθ.	о молодо́м	о молодо́й	о молодо́м	о молоды́х

Πίνακας 6.2: Επίθετα ομάδας 1β

ΟΜΑΔΑ ΕΠΙΘΕΤΩΝ 2: ΤΟ ΘΕΜΑ ΛΗΓΕΙ ΣΕ ΜΑΛΑΚΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ (ΜΗ ΤΟΝΙΣΜΕΝΗ ΚΑΤΑΛΗΞΗ)

си́ний *μπλε*

	Ενικός αριθμός			**Πληθυντικός αριθμός**
	Αρσενικό	**Θηλυκό**	**Ουδέτερο**	
Ονομ.	си́ний	си́няя	си́нее	си́ние
Γεν.	си́него	си́ней	си́него	си́них
Δοτ.	си́нему	си́ней	си́нему	си́ним
Αιτ.	си́него /си́ний	си́нюю	си́нее	си́них / си́ние
Οργ.	си́ним	си́ней	си́ним	си́ними
Προθ.	о си́нем	о си́ней	о си́нем	о си́них

Πίνακας 6.3: Επίθετα ομάδας 2

Мы купи́ли но́вый стол. *Αγοράσαμε καινούργιο τραπέζι.* (Το επίθετο **но́вый** συμφωνεί σε γένος, αριθμό και πτώση/αιτιατική με το ουσιαστικό που προσδιορίζει.)

ΟΜΑΔΑ ΕΠΙΘΕΤΩΝ 3Α: ΤΟ ΘΕΜΑ ΛΗΓΕΙ ΣΕ -г, -к, -х (ΜΗ ΤΟΝΙΣΜΕΝΗ ΚΑΤΑΛΗΞΗ)

тýхий *ήσυχος, ευγενικός*

	Ενικός αριθμός			Πληθυντικός αριθμός
	Αρσενικό	**Θηλυκό**	**Ουδέτερο**	
Ονομ.	тýхий	тýхая	тýхое	тýхие
Γεν.	тýхого	тýхой	тýхого	тýхих
Δοτ.	тýхому	тýхой	тýхому	тýхим
Αιτ.	тýхого / тýхий	тýхую	тýхое	тýхих / тýхие
Οργ.	тýхим	тýхой	тýхим	тýхими
Προθ.	о тýхом	о тýхой	о тýхом	о тýхих

Πίνακας 6.4: Επίθετα ομάδας 2

ΟΜΑΔΑ ΕΠΙΘΕΤΩΝ 3Β: ΤΟ ΘΕΜΑ ΛΗΓΕΙ ΣΕ -г, -к, -х (ΤΟΝΙΣΜΕΝΗ ΚΑΤΑΛΗΞΗ)

плохóй *κακός*

	Ενικός αριθμός			Πληθυντικός αριθμός
	Αρσενικό	**Θηλυκό**	**Ουδέτερο**	
Ονομ.	плохóй	плохáя	плохóе	плохúе
Γεν.	плохóго	плохóй	плохóго	плохúх
Δοτ.	плохóму	плохóй	плохóму	плохúм
Αιτ.	плохóго / плохой	плохýю	плохóе	плохúх / плохúе
Οργ.	плохúм	плохóй	плохúм	плохúми
Προθ.	о плохóм	о плохóй	о плохóм	о плохúх

Πίνακας 6.5: Επίθετα ομάδας 3β

ΟΜΑΔΑ ΕΠΙΘΕΤΩΝ 4Α: ΤΟ ΘΕΜΑ ΛΗΓΕΙ ΣΕ -ж, -ш, -щ, -ч (ΤΟΝΙΣΜΕΝΗ ΚΑΤΑΛΗΞΗ)

большóй *μεγάλος*

	Ενικός αριθμός			Πληθυντικός αριθμός
	Αρσενικό	**Θηλυκό**	**Ουδέτερο**	
Ονομ.	большóй	большáя	большóе	большúе
Γεν.	большóго	большóй	большóго	большúх
Δοτ.	большóму	большóй	большóму	большúм
Αιτ.	большóго / *большóй	большую	большóе	большúх / большúе
Οργ.	большóм	большóй	большúм	большúми
Προθ.	о большóм	о большóй	о большóм	о большúх

Πίνακας 6.6: Επίθετα ομάδας 4α

ΟΜΑΔΑ ΕΠΙΘΕΤΩΝ 4Β: ΤΟ ΘΕΜΑ ΛΗΓΕΙ ΣΕ -ж, -ш, -щ, -ч (ΜΗ ΤΟΝΙΣΜΕΝΗ ΚΑΤΑΛΗΞΗ)

хорóший *καλός*

	Ενικός αριθμός			Πληθυντικός αριθμός
	Αρσενικό	**Θηλυκό**	**Ουδέτερο**	
Ονομ.	хорóший	хорóшая	хорóшее	хорóшие
Γεν.	хорóшего	хорóшей	хорóшего	хорóших
Δοτ.	хорóшему	хорóшей	хорóшему	хорóшим
Αιτ.	хорóшего / хороший	хорóшую	хорóшее	хорóших / хорóшие
Οργ.	хорóшим	хорóшей	хорóшим	хорóшими
Προθ.	о хорóшем	о хорóшей	о хорóшем	о хорóших

Πίνακας 6.7: Επίθετα ομάδας 4β

Στην Ελληνική, σε αντίθεση με την Ρωσική, δεν υπάρχει η διάκριση ανάμεσα σε άψυχα και έμψυχα ουσιαστικά. Γι' αυτό θα πρέπει να είμαστε προσεχτικοί ως προς τη συμφωνία του επιθέτου με το ουσιαστικό, καθώς η επιλογή της κατάληξης μπορεί να σχετίζεται με το εάν το ουσιαστικό είναι άψυχο ή έμψυχο. Πρέπει να θυμάσαι ότι οι καταλήξεις της

αιτιατικής πτώσης σε άψυχα ουσιαστικά αρσενικού γένους ενικού αριθμού και σε όλα τα άψυχα ουσιαστικά πληθυντικού αριθμού είναι ίδιες με τις καταλήξεις της ονομαστικής πτώσης. Το επίθετο, όπως έχει προαναφερθεί, παίρνει τις καταλήξεις της πτώσης του ουσιαστικού που προσδιορίζει.

Παράδειγμα:

Мы чита́ем но́в**ый** рома́н и но́в**ые** ска́зки.

Εμείς διαβάζουμε ένα καινούργιο μυθιστόρημα και καινούργια παραμύθια.

Εξαίρεση αποτελούν τα ουσιαστικά θηλυκού γένους ενικού αριθμού που λήγουν σε **-ь**, τα οποία στην αιτιατική πτώση δεν αλλάζουν παρόλο που το επίθετο παίρνει τις καταλήξεις των επιθέτων για την αιτιατική πτώση. Τα πιο αντιπροσωπευτικά ουσιαστικά είναι τα εξής: **пло́щадь** *πλατεία*, **тетра́дь** *τετράδιο*, **ра́дость** *χαρά*, **мать** *μητέρα*, κτλ. (βλ. Πίνακα 13, §5.3.3. Αιτιατική). Η διαφορά στη συμφωνία των καταλήξεων φαίνεται στα παρακάτω παραδείγματα:

Мы лю́бим ру́сск**ую** зи́м**у.**

Αγαπάμε τον ρωσικό χειμώνα.

Мы рису́ем краси́в**ую** пло́щад**ь.**

Ζωγραφίζουμε μια όμορφη πλατεία.

Κανόνες ορθογραφίας

Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι μετά από τα σύμφωνα **-г, -к, -х, -ж, -ч, -ш, -щ** δεν μπορεί ποτέ να ακολουθήσει το φωνήεν **-ы**:

Παραδείγματα:

хоро́ший	*καλός*
лу́чший	*καλύτερος*
све́жий	*φρέσκος*
широ́кий	*φαρδύ*

Όπως και στην Ελληνική, τα επίθετα μπορούν να χρησιμοποιηθούν και ως ουσιαστικά.

Παραδείγματα:

Я (кто?) ру́сский. *(Ποιος είμαι;)*

Είμαι Ρώσος.

Это (како́й?) ру́сский язы́к. *(Τι είδους γλώσσα είναι αυτή;)*

Είναι η ρωσική γλώσσα.

§6.3. Σύντομη μορφή επιθέτου

Τα περισσότερα ποιοτικά επίθετα στη Ρωσική έχουν δύο μορφές: την *πλήρη* και την *σύντομη*.

Η σύντομη μορφή των επιθέτων απαντά στην ερώτηση: **како́в? какова́? каково́? каковы́?** (*τι;*) και χρησιμοποιείται σε θέση κατηγορούμενου. Στην περίπτωση αυτή συμφωνούν με το όνομα που προσδιορίζουν σε γένος, αριθμό και πτώση.

Παραδείγματα:

Са́вва о́чень рад.

Ο Σάββας είναι πολύ χαρούμενος.

Мы правы́.

Εμείς έχουμε δίκαιο.

Эта ю́бка мне мала́.

Αυτή η φούστα μου είναι μικρή.

Η σύντομη μορφή σχηματίζεται από την πλήρη αφού αφαιρεθεί η κατάληξη, όπως φαίνεται και από τα παραδείγματα του Πίνακα 1.

Αρσενικό	**Θηλυκό**	**Ουδέτερο**	**Πληθυντικός**
за́нятый → за́нят_ *δραστήριος*	занята́	за́нято	за́няты
хоро́ший → хоро́ш *καλός*	хороша́	хорошо́	хороши́

Πίνακας 6.8: Καταλήξεις της σύντομης μορφής των επιθέτων

Κανόνες ορθογραφίας

Μετά από τα γράμματα **-г, -к, -х, -ж, -ш, -щ, -ч** ποτέ δεν γράφουμε **-ы** αλλά το **-и**, π.χ. хорóш-хорош**и́**.

Σε περίπτωση που το θέμα του επιθέτου λήγει σε ακολουθία συμφώνων, στο αρσενικό γένος της σύντομης μορφής του επιθέτου μπαίνει, για λόγους ευφωνίας, ένα φωνήεν ανάμεσα στα σύμφωνα. Για παράδειγμα, μετά από τα σκληρά σύμφωνα πάντα μπαίνει το φωνήεν **-о** ενώ μετά από τα μαλακά σύμφωνα και τα συριστικά μπαίνει το **-е/-ё.**

Παραδείγματα:

гóр**ь**кий (*πικρός*)	гóр**е**к	горькá	горько	горькú
крéп**к**ий (*γερός*)	крéп**о**к	крепкá	крепкó	крепкú

Τα επίθετα **большóй** (*μεγάλος*) και **мáленький** (*μικρός*) δεν έχουν σύντομη μορφή και γι' αυτό χρησιμοποιείται η σύντομη μορφή των επιθέτων **велúкий** και **мáлый**:

велúкий	
большóй	велúк, великá, великó, великú
мáлый	
мáленький	мал, малá, малó, малы́

Για να σχηματίσουμε την παρελθοντική και μελλοντική χρονική βαθμίδα χρησιμοποιούμε το συνδετικό ρήμα **быть** (*είμαι*). Τα επίθετα στη σύντομη τους μορφή τους διαθέτουν μόνο τέσσερις τύπους ονομαστικής πτώσης, αρσενικό/θηλυκό/ουδέτερο για τον ενικό αριθμό, και έναν τύπο για τον πληθυντικό αριθμό. Υπάρχει αντιστοιχία ανάμεσα στο γένος και τον αριθμό της σύντομης μορφής του επιθέτου με το υποκείμενο.

Παρελθοντική βαθμίδα

Παραδείγματα:

Он **был** красúв.

Αυτός ήταν όμορφος. (Το υποκείμενο είναι αρσενικού γένους)

Она **былá** красúва.

Αυτή ήταν όμορφη. (Το υποκείμενο είναι θηλυκού γένους)

Оно **бы́ло** красúво.

Αυτό ήταν όμορφο. (Το υποκείμενο είναι ουδετέρου γένους)

Они **бы́ли** красúвы.

Αυτοί (αυτές, αυτά) ήταν όμορφοι. (Το υποκείμενο είναι στον πληθυντικό αριθμό)

Μελλοντική βαθμίδα

Και στη μελλοντική χρονική βαθμίδα υπάρχει συμφωνία ανάμεσα στο γένος και τον αριθμό της σύντομης μορφής του επιθέτου με το υποκείμενο.

Παραδείγματα:

Торт **бýдет готóв** чéрез час.

Η τούρτα θα είναι έτοιμη σε μια ώρα. (Το υποκείμενο **торт** *είναι αρσενικού γένους)*

Пúцца будет готóва чéрез час.

Η πίτσα θα είναι έτοιμη σε μια ώρα. (Το υποκείμενο **пúцца** *είναι θηλυκού γένους)*

Филé бýдет готóво чéрез час.

Το φιλέτο θα είναι έτοιμο σε μια ώρα. (Το υποκείμενο **филé** *είναι ουδετέρου γένους)*

Котлéты бýдут готóвы чéрез час.

Τα μπιφτέκια θα είναι έτοιμα σε μια ώρα. (Το υποκείμενο **котлéты** *είναι στον πληθυντικό αριθμό)*

Υπάρχουν περιπτώσεις που η σύντομη μορφή των επιθέτων συντάσσεται με συγκεκριμένη πτώση. Αυτές οι επιθετικές εκφράσεις πρέπει να απομνημονευθούν. Οι σπουδαστές θα πρέπει να προσέχουν να μην εφαρμόζουν τους κανόνες σύνταξης των επιθέτων της Ελληνικής.

Παραδείγματα:

Пýшкин извéстен своúми стихáми. (αντικείμενο σε οργανική)

Ο Πούσκιν είναι γνωστός για τα ποιήματά του.

Мы ра́ды вам. (αντικείμενο σε δοτική)
Χαιρόμαστε που σας βλέπουμε.
Лена похо́жа на отца́. (αντικείμενο σε αιτιατική)
Η Λένα μοιάζει τον πατέρα.

Επίσης, η σύντομη μορφή του επιθέτου χρησιμοποιείται πάντα μετά από τα επιρρήματα **как** *πώς, τί* και **так** *έτσι* για να τονίσει τα συναισθήματα του προσώπου που μιλάει.

Παράδειγμα:
Как ты краси́ва сего́дня!
Πόσο όμορφη είσαι σήμερα!

Βασικές λειτουργίες της πλήρους και σύντομης μορφής των επιθέτων

Λειτουργία στην πρόταση	**Ρωσική**	**Ελληνική**	**Παραδείγματα**
Ολόκληρη μορφή επιθέτου: Λειτουργεί ως επιθετικός προσδιορισμός	ναι	ναι	Сего́дня мы бу́дем смотре́ть **ру́сский** фильм. *Σήμερα θα δούμε μια ρωσική ταινία.*
Ολόκληρη μορφή επιθέτου: Λειτουργεί ως κατηγορούμενο του υποκειμένου ή του αντικειμένου	ναι	ναι	Вчера́ день был **тру́дным.** *Χθες η μέρα ήταν δύσκολη.* Па́па сде́лал наш пра́здник **весёлым.** *Ο μπαμπάς έκανε τη γιορτή μας χαρούμενη.*
Σύντομη μορφή επιθέτου: Λειτουργεί ως κατηγορούμενο και συχνά δηλώνει την προσωρινή κατάσταση του υποκειμένου/	ναι	όχι	Мой брат вчера́ **был бо́лен.** *Ο αδερφός μου χθες ήταν άρρωστος.* По́сле пра́здника дети **бу́дут** очень **сча́стливы**.

αντικειμένου			*Μετά τη γιορτή τα παιδιά θα είναι πολύ ευτυχισμένα.*

Πίνακας 6.9: Βασικές λειτουργίες επιθέτων συγκριτικά στην Ρωσική και την Ελληνική